

KUML

1967

KUML

ÅRBOG FOR JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB

1967

With Summaries in English
Mit deutschen Zusammenfassungen

UNIVERSITETSFORLAGET I ÅRHUS

1968

Omslag:

Flintdolk fra Roun Hedegaard

Redaktion:

OLE KLINDT-JENSEN OG POUL KJÆRUM

Copyright 1968

by

Jysk Arkæologisk Selskab

Printed in Denmark

by

Aarhus Stiftsbogtrykkerie A/S

INDHOLD/CONTENTS

<i>Henrik Thrane: En bronzealderhøj ved Vesterlund</i>	7
Ein bronzezeitlicher Grabhügel bei Vesterlund, Jütland	32
<i>H. Hellmuth Andersen og Poul Kjærum: Senneolitiske gravanlæg i Tønning skov</i>	37
Spätneolithische Gräber in Tønning skov	58
<i>R. og E. Blankholm, Søren H. Andersen: Stallerupholm</i>	61
Stallerupholm	109
<i>Märta Strömberg: Undersökningarna rörande Hagestad i Skåne</i>	117
Untersuchungen in Hagestad, Schonen	122
<i>Robert Thomsen: Undersøgelse af jernalderslagger og jerngenstande fra Hagestad i Skåne</i>	124
Untersuchungen von eisenzeitlichen Schlacken und Eisengegenständen aus Hagestad	142
<i>Ole Klindt-Jensen: Hoved og hove</i>	143
Kopf und Hufe	147
Mindre Meddelelser	
<i>Ole Christensen: Skeletfundet ved Vædebro</i>	151
<i>Per Lysdahl Jensen: En brændtbenskiste fra Langtved</i>	157
<i>Niels Thomsen: To jernalderildbukke</i>	161
<i>Niels Thomsen: En stensat brønd?</i>	162

Fig. 1. Øst-vest profil gennem højen, set fra nordøst.

EN BRÆNDTBENSKISTE FRA LANGTVED

Af PER LYSDAHL JENSEN

Et karakteristisk islæt i det stærkt kuperede morænelandskab mellem Sæby og Frederikshavn er de mange gravhøje, der ofte er anbragt på de højeste punkter i terrænet. Det faldt i forfatterens lod at undersøge en af disse høje for Vendsyssels historiske Museum i efteråret 1965. Det drejer sig om en frigivet høj, der rummede en hellekiste med brændte ben fra ældre bronzealder.

Højen – sb. nr. 100 af Volstrup sogn – lå som den nordligste i en række på tre. Den lå ca. 14 m syd for gårdens lade og var stærkt ødelagt. Under besættelsen havde der været en observationspost i toppen, og senere havde man fjernet det meste af den nordlige halvdel til brug som vejfyld. Under dette arbejde var man stødt på sten og havde underrettet Nationalmuseet.

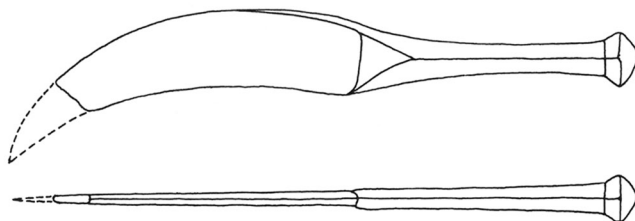

Fig. 2. Bronzekniven. 1:1. Palle Friis del.

Ved fjernelsen af højens nordlige halvdel var der fremkommet en øst-vest orienteret profilvæg gennem højens midte. Dette blev udnyttet ved udgravningen, idet der nord for og langs med profilvæggen blev gravet en 1 m bred grøft i hele højens bredde (fig. 1). Endvidere blev der gravet en nord-syd orienteret grøft gennem højens midte.

Højen har haft en diameter på ca. 18 m, og den var bevaret i en højde af ca. 2 m, men har oprindelig været betydelig højere, da toppen var meget forgravet. Den har fortrinsvis været opbygget af gravede klumper af sand og ler, i mindre grad af græstørv. I profilen sås, at højen må være bygget i to omgange, da der var en tynd stribe af formuldet vegetationslag. Den første høj har haft en diameter på ca. 10 m og en højde på ca. 1,5 m. I den sydlige profilgrøft sås ved den udskredne højfod rester af en randstensskæde. Denne viste sig imidlertid kun at være intakt på en strækning af 10 m i højens sydøstlige del. Sammensteds i et højere niveau lå der en vandret brolægning af mindre sten lige under tørven. Den er ifølge den lokale befolkning lavet under besættelsen.

Midt i højen lå centralgraven. Den viste sig som en 3,2 m lang og 1,8 m bred stenlægning af hånd- til hovedstore sten. Orienteringen var øsø-vnv. Ved at fjerne det øverste stenlag, der bestod af mindre sten, fremkom der fire flade heller, der lå over et kammer. Omkring kammeret var der sat store sten (fig. 3). Oven på dækstenene og de nærmestliggende store sten sås – hvor to sten havde rørt ved hinanden – rester af et birkebarklag, der oprindelig må have dækket hele kisten.

Da dækstenene var fjernet fremkom der et lille jordfrit gravkammer sat af flade heller (fig. 4). Det var $1,85 \times 0,40$ m stort og 0,20 m dybt. Kammerets gulv var brolagt med små flintskærver og herover sås rester af et lag birkebark. I kammerets vestlige halvdel lå et lag brændte ben, og heri var der som eneste gravgave nedstukket en lille bronzekniv (fig. 2). Denne knivtype dateres af Broholm til periode 3 [1].

Graven er en såkaldt brændtbenskiste fra slutningen af periode 3 [2]. I denne periode går man over til ligbrænding, men beholder endnu det første stykke tid de gamle gravtyper beregnet til ubrændt begravelse. I dette tilfælde har man dog gjort hellekisten så lille, at den vanskeligt har kunnet rumme et ubrændt lig. Og de tidligere så rige gravgaver indskrænkes nu til et minimum.

Hellekisten er den altdominerende gravform i Vendsyssel i periode 3 [3], og næsten alle gravene er brandgrave, så i den henseende er denne grav ikke noget

Fig. 3. Hellekisten set fra nord. Det øverste stenlag fjernet.

Fig. 4. Hellekisten set fra nord. Dækhellerne fjernet.

usædvanligt, men bestyrker det billede man allerede tidligere har fået af gravskikken i Vendsyssel i ældre bronzealders slutfase. Men ved sin store anvendelse af birkebark tiltrækker graven sig alligevel en vis interesse. Det har i ældre bronzealder været almindeligt at tætte kisterne mod nedsivende jord. Her har man i første række anvendt tang eller ler, og kun i ét tilfælde ser det ud til, at der er brugt birkebark. Det er en plankekiste fra periode 2 [4]. Birkebark på gravkammerets bund er også ret usædvanligt. Ifølge Broholms fundliste i Danmarks Bronzealder I er der kun 5 fund, hvor der er fundet birkebark på gravbunden.

NOTER

Forf. takker gdr. V. L. Thomsen for stor velvilje under undersøgelsen.

1. Broholm: Danmarks Bronzealder, I, side 134.

2. Broholm: Danmarks Bronzealder, II, side 138 ff.

3. Ibidem, fig. 46 og 47.

4. Ibidem, side 59.